

De interstatelijke “Hinterland-doctrine” na 1850

1

Whitehall hanteert dit als criterium voor rechtmatige kolonisatie

De Magna Carta is universele toets

- ▶ Een claim is rechtmatig als westerlingen direct gewaarborgd wordt door de zendstaat dat hun fysieke gezinsintegriteit, lijf, eerbaarheid of goed effectief veilig is als waren zij in een West-Europese staat toegelaten
- ▶ Het gaat hierbij alleen om **lawful residents** van het koloniaal gebied cfm nationale wetten
- ▶ De westerling moet het gezag op deze **effective control** kunnen aanspreken in het achterland dat geëxploiteerd wordt op basis der claim

Nederland weet dat het daaraan in de Archipel niet voldoet en dat nooit zal doen

Bij multinationals gaat het om vrijhandel, bescherming van de intellectuele eigendom, monopolies en meestbegunstiging

2

Extraterritoriale doorzettingsmacht voor vereist

- ▶ Intraterritoriaal moet de westerling gevrijwaard blijven van adat, gewoonten, religie, markttradities en overgeleverde aansprakelijkheden
- ▶ De common law is daarbij toets, zeker wat betreft de grondrechten zoals de vrijheden van huis, fysieke bewegingsvrijheid, meningsuiting en vergadering
- ▶ De Brit kan klagen bij Whitehall dat verhaalt op de koloniale mogendheid

Den Haag heeft die niet

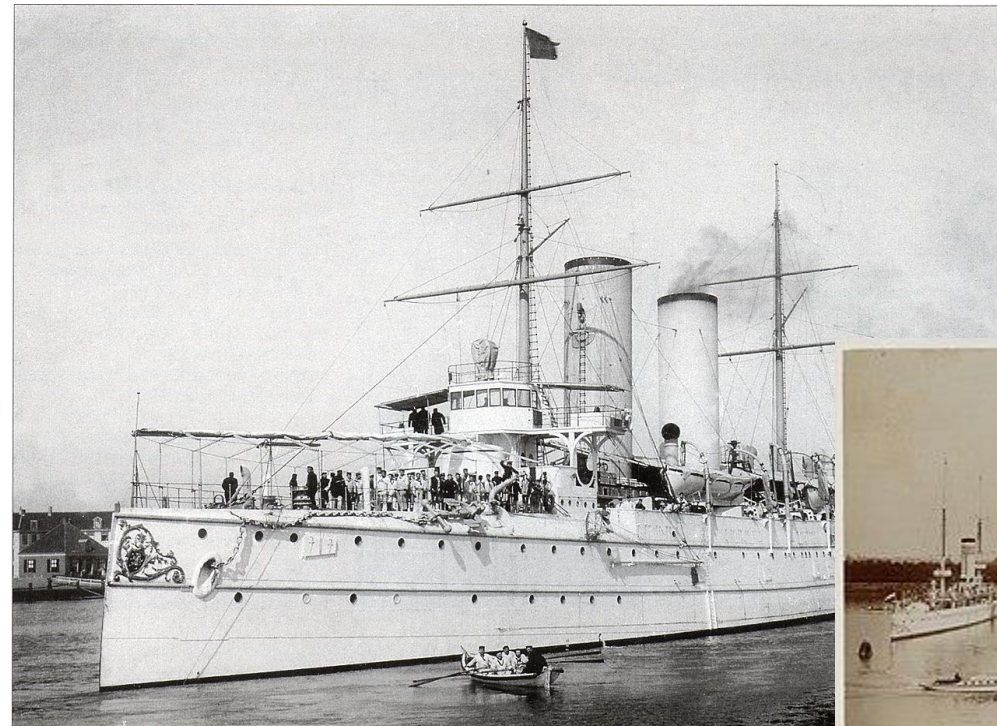
Het schip van minister van Marine Reinier Wentholt illustratief

3

Whitehall dringt aan op maritieme versterking

- ▶ Sedert 1890 staat vast dat Den Haag de Archipel maritiem niet modern kan verdedigen
- ▶ Er moet een afzonderlijke Indische Militaire Marine komen die zelfstandig kan opereren
- ▶ Want nu moeten steeds – verouderde – oorlogsbodems overgevoerd worden vanuit Den Helder
- ▶ In 1912 wordt de Queen Mary in dienst gesteld van de Royal Navy: 27.000 BRT 28 knopen
- ▶ Wentholt stelt een pantserdekschip ter beschikking van Indië: 7600 BRT 16 knopen. Het is verouderd. Verder komt er in Indië niets bij.
- ▶ Londen protesteert. Dit is geen **effective control**

Slagschepen te duur, aldus Den Haag

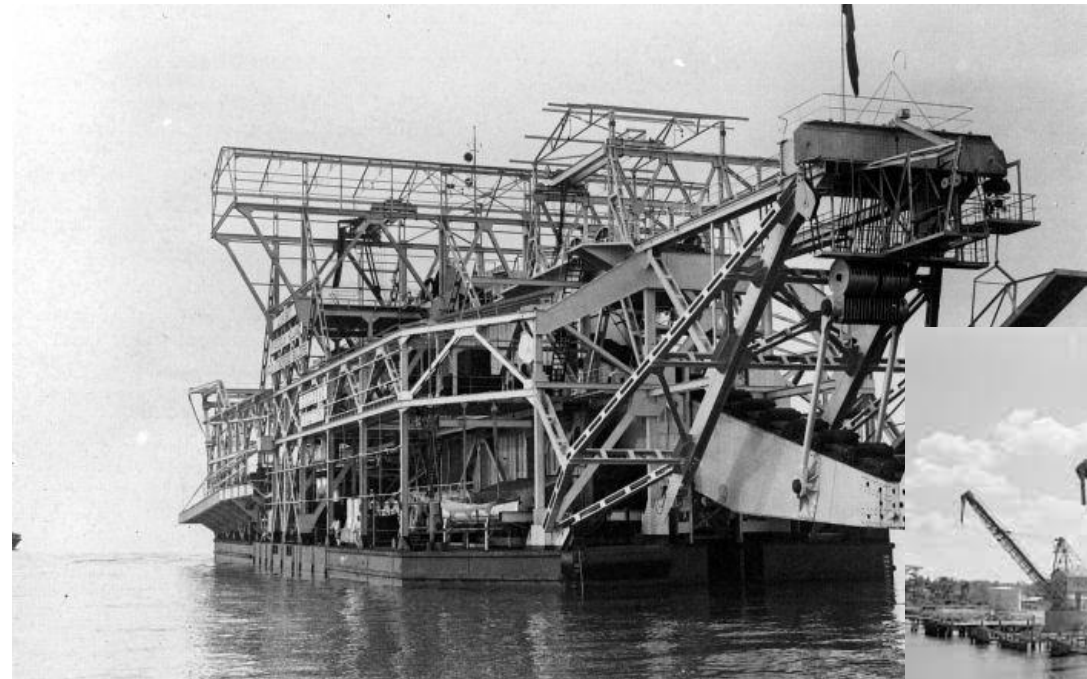

Toenemende groot-industrialisaties maken het defensieprobleem acuut

Geprivilegieerde private ondernemingen immuun

- ▶ Deli-maatschappij
- ▶ De koelie-contracten en de poenale sanctie
- ▶ Billiton-maatschappij
- ▶ Werkomstandigheden bij de tinmijnen en de overintensieve exploitaties
- ▶ Banka-maatschappij
- ▶ Het Indisch Suiker-syndicaat
- ▶ De Nederlandsch-Indische Landbouwmij

De ondernemersraad voor Indië: nieuwe VOC

Armageddon I isoleert de Archipel 1914-1920

5

J.J. Rambonnet en het gewapend Indisch konvooi 1918

Batavia voert een eigen neutraliteitspolitiek

- ▶ De Britse blokkade en de Duitse duikbootpolitiek maken Nederlandsch-Indische beurtvaart illusoir
- ▶ De koloniale waren en de primaire levensbehoeften onbetaalbaar
- ▶ Idenburg, GG, probeert een autonome interpretatie van de ethische verheffingspolitiek en Van Limburg Stirum volgt hem
- ▶ De inlandse nationalisten krijgen hoop dat een zelfstandig Indië in gemenebestverband mogelijk is en dragen dat uit
- ▶ Zij menen dat de instelling van “De Volksraad” daar een stap heen is

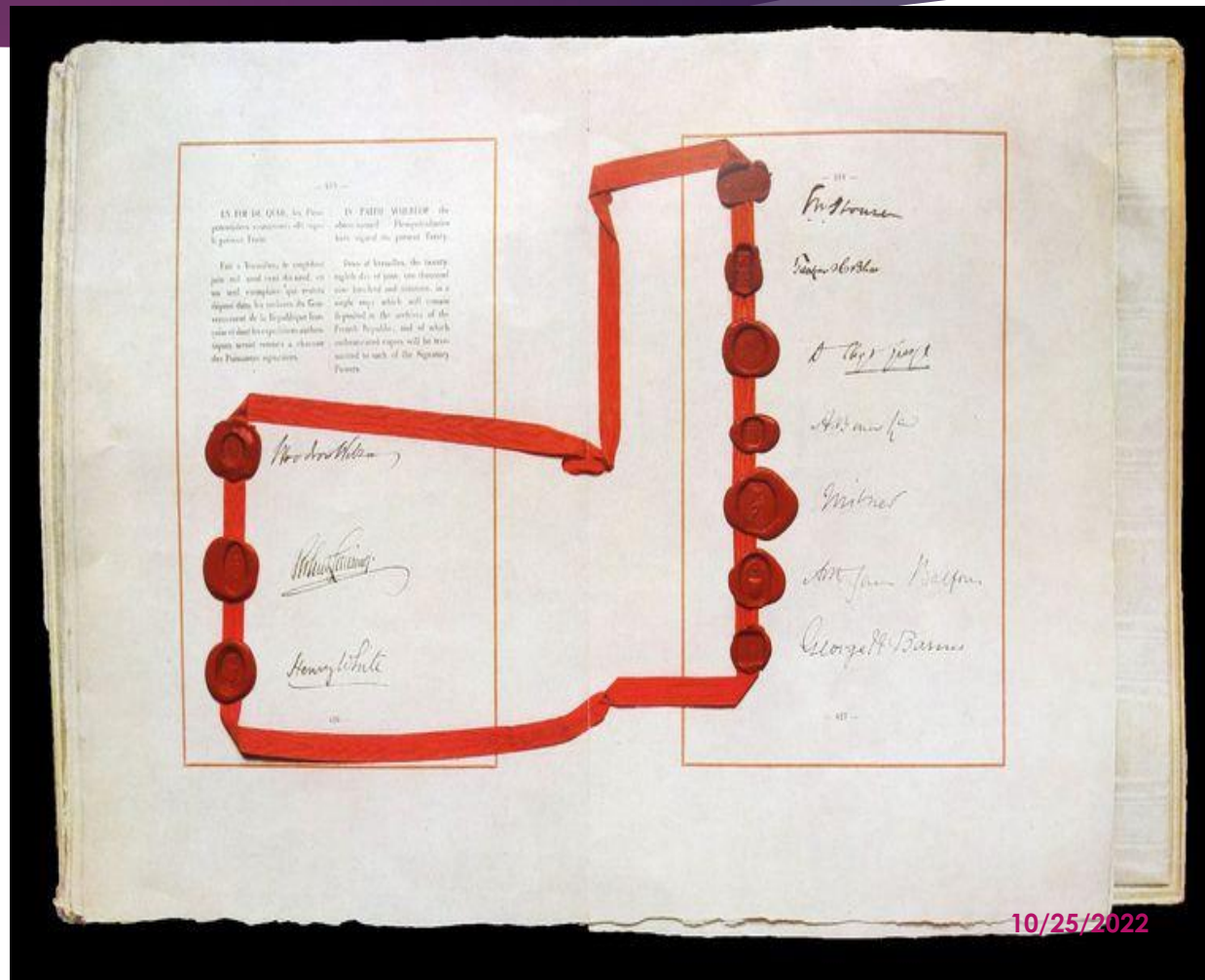

In Versailles-1919 krijgt Nederland te horen dat het de Archipel zelf moet zekeren, intern en extern

6

Het kan niet de Volkenbond als defensie-alliantie bezigen

- ▶ Nederland wil de volkenbondstroepen inzetten als strategische reserve tegen agressie van Japan, Duitsland, Italië en Rusland
- ▶ Wilson, Clemenceau, Lloyd George: geen sprake van
- ▶ De vrede zal strekken tot reconsolidatie van de koloniale imperia maar via economische en monetaire sancties
- ▶ Ontwapening zal plaatshebben als deze reconsolidatie verzekerd is

Er moet dus een Indische vloot komen

7

Den Haag wil die betalen uit de Indische begroting

- ▶ Dat betekent: hervorming van het Indisch belastingstelsel
- ▶ Deze vloot zal aanzienlijk moeten zijn en dus decennia-lange annuïteiten vergen
- ▶ Bedrijfsleven en ondernemers willen geen inkomstenvermogens- en aanwasbelasting
- ▶ Dus worden het accijnzen. De Javaan gaat de vloot betalen die hem moet bedwingen
- ▶ De nationalisten op Midden-Java komen in opstand 1924-1926. Zij zoeken steun bij de Tweede Internationale, maar communisten zijn ze niet.
- ▶ Onrust in de hele Archipel en vrees bij de blanke elite in hun wijken
- ▶ **Non-coöperatie wordt nu het verbindend wachtwoord onder de nationalist**

Vlootwet afgestemd in 1923

Breuk tussen gestudeerde inlanders en kolonials

De Indische ondernemersraad

- ▶ Een informele tegenregering buiten Batavia om
- ▶ De persoon van Treub
- ▶ De doorontwikkeling van de Nederlandsche Handelsmij
- ▶ De positie van de landvoogd uiterst wankel: helter-skelter Van Limburg, Fock en De Graeff
- ▶ De interventies van een al te dominante Colijn
- ▶ Welter als koloniale conservator
- ▶ Inzet van Molukse maniseebrigades

De politiestaat verhardt

Voortgezette inlandse agitatie 1925-1940

Repressie via Batavia dat geen onderscheid maakt

Veenbranden door de Archipel

- ▶ Sarekat Islam groeit aanmerkelijk
- ▶ De Moehammadyah
- ▶ De Inlandse Vakbonden
- ▶ De Indische Sociaal-Democratische Vereniging
- ▶ De Indische Partij
- ▶ De communistische, anarchistische en revolutionaire Indische bonden en verbanden

Soekarno, Ratoe Adil 1925-1963

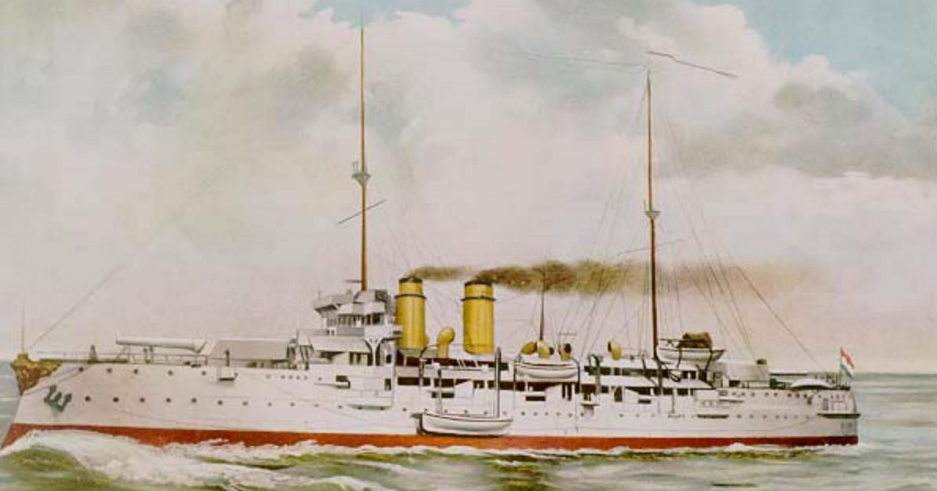

Indonesische Nationalistische Partij

- ▶ Deze groep eist autonomie op voor Indonesië
- ▶ Ze geeft geen definitie op van de status van de Archipel en sluit een gemenebestverband niet uit
- ▶ GG De Graeff vindt dat er bases zijn tot overeenstemming
- ▶ Maar Den Haag – Colijn, Fock en De Graaff -- honen hem weg
- ▶ Het Indisch OM vervolgt in 1929 de oprichters als aanslagplegers op de grondwettige regeringsvorm. Het proces te Bandung geeft Soekarno een internationaal podium. Hij groeit uit tot Ratoe Adil. Hij krijgt gevangenisstraf en is martelaar.

Zijn pleitrede voor zelfbestemming gaat de wereld rond

De muiterij op de “Zeven provinciën” 1933

De oorlogsbodem is een
“strafschip”

Het gist heftig in Indië

- ▶ De credietcrisis-1929 slaat toe in het koninkrijk der Nederlanden
- ▶ De ambtenaren-salarissen worden driemaal gekort
- ▶ Maar in Indië krijgen inlandse ambtenaren en beambten een disproporionele derde korting (5%, 8%, 10%)
- ▶ De inlandse schepelingen van de pantserdekkruiser “De zeven provinciën” gaan muiten op de rede van Oleh-leh

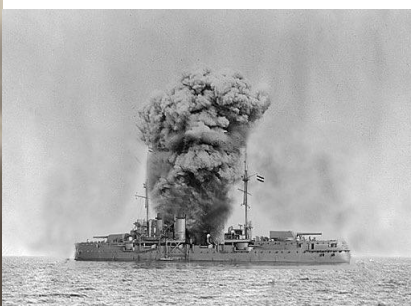
Nederland de koloniale risee van de wereld

De kruiser vaart naar Straat Soenda

- ▶ Zij heeft het zwaarste scheepgeschut in het Archipelgebied
- ▶ Batavia seint haar bij te draaien teneinde de commandant weer aan boord te nemen
- ▶ De kruiser seint te Soerabaya pas de muiterij te beëindigen
- ▶ en geen geweld te beogen
- ▶ Een Dornier vliegboot bombardeert en veroorzaakt 23 doden

Te Singapore en Tokio trekt men dezelfde conclusie: De Archipel ligt open

Batavia reageert draconisch

- ▶ GG De Jonge besluit tot massa-ontslagen bij de marine maar ook het overige Indo-personeel te zuiveren
- ▶ Hij zendt nu leidende nationalisten naar Boven-Digoel en neemt Soekarno in internering op Timor, daarna Bali en De Benkoelen
- ▶ Hij verklaart de staat van beleg ingevolge het RR
- ▶ Tokio coördineert nu de strategie ter zee en te land en besluit tot bezetting van de Archipel zonder oorlogsverklaring

De neutraliteit in Indië hervat maar exit-strategie reeds bepaald

De petitie-Soetardjo

- ▶ Een handreiking tot samenwerking op basis van gewestelijke autonomie
- ▶ Met een opgetuigde parlementaire Volksraad
- ▶ Een sterke rijkseenheid in volkerenrechtelijk perspectief met gezamenlijke defensie
- ▶ Welter, minister van Koloniën reageert zo bot mogelijk
- ▶ Een slagkruiserplan, maar weer zonder belastinghervorming: financiële dekking middels indirecte belastingen

GG Tjarda van Starckenborgh Stachouwer verscherpt beleid-De Jonge

Tokio stelt de Archipel gelijk aan Frans-Indo-China

Tokio zal oorlog voeren ter wering van de westerling

- ▶ Dat is een geanticiperde zelfbescherming tegen koloniale expansie
- ▶ Ter vestiging van een algemene Aziatische Welvaartssfeer
- ▶ Conform het zelfbestemmingsrecht van Versailles-1919 en het Volkenbondsstatuut 1920
- ▶ Van Japanse agressie-oorlog kan dus geen sprake zijn
- ▶ De uitbouw van Singapore en Soerabaya als oorlogshaven is dat wel
- ▶ Den Haag wil eigenlijk de Britten verloochenen

Tjarda opperbevelhebber. Hij besluit dat hij oorlog verklaart bij aanval

